

Marek A. Cichocki: Ani piastowska, ani jagiellońska

Pytanie, czy Polska ma jakąś politykę wschodnią, jest chyba coraz bardziej zasadne

Przez lata chcieliśmy uważać, że polityka wschodnia jest naszą specjalnością w Europie, naszą szczególną kompetencją. Faktycznie, udział Polski w przemianach Europy Wschodniej nie był bez znaczenia: pomarańczowa rewolucja (Aleksander Kwaśniewski), Gruzja 2008 (Lech Kaczyński), Partnerstwo Wschodnie (Radosław Sikorski), Euromajdan 2013/2014 (wszystkie siły polityczne w Polsce). Mieliśmy także nasz fundamentalny spór, który – odwołując się do historii – dotyczył też polskiej polityki wschodniej: czy ma być piastowska czy jagiellońska.

Wydaje się dzisiaj, że ani piastowska, ani jagiellońska. Coś się zmieniło i stosunek do naszych wschodnich sąsiadów zajął nowe miejsce w polskiej polityce. Zwolennicy polskiego aktywizmu na Wschodzie zapewne nazwą tę zmianę neoendecką. Ale moim zdaniem słabo daje się ona wcisnąć w polityczne podziały XX wieku. Wojna Rosji z Ukrainą oraz stosunek Zachodu do niej tworzą nową sytuację i weryfikują dotychczasowe nasze założenia. Pytanie, czy Polska w ogóle ma jakąś politykę wschodnią, wynika z tego, że raczej nie wiemy, jak mamy się zachować w tej nowej sytuacji.

Jaką politykę powinniśmy prowadzić wobec Rosji, skoro rośnie jej nieprzewidywalność, a Zachód jest chwiejny i słaby? Jakie cele chcemy osiągnąć, wspierając Ukrainę w walce o utrzymanie samodzielności? Czy potrafimy wykorzystać regionalny kontekst do realizacji celów na Wschodzie i czy bycie w UE coś w tej kwestii zmienia?

Chwilowy brak działań nie musi być oznaką kryzysu, jeśli towarzyszy mu zdolność do podjęcia strategicznego myślenia o tym, jak powinna wyglądać polityka wschodnia. Takie szczere podsumowanie dotychczasowych doświadczeń, rzetelna ocena nowych warunków w Europie Wschodniej oraz weryfikacja własnych możliwości w odniesieniu do celów bardzo by się dzisiaj Polsce przydały.

Marek A. Cichocki

Autor jest profesorem Collegium Civitas

Felieton ukazał się na łamach "Rzeczpospolitej"